

РЕЦЕНЗИЈА

**НА РАКОПИСОТ „МЕНАЏМЕНТ НА МАЛИ И СРЕДНИ БИЗНИСИ” ОД ВОН.
ПРОФ. Д-Р ЕЛИЗАБЕТА МИТРЕВА, ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС
ЛОГИСТИКА, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП**

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип, како и Одлуката бр. 2102-43/3 од 164. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика, одржана на 24.1.2017 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- вон. проф. д-р Марија Ацковска, Економски институт - Скопје при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје;
- вон. проф. д-р Неда Петроска-Ангеловска, Економски институт - Скопје при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје,

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „МЕНАЏМЕНТ НА МАЛИ И СРЕДНИ БИЗНИСИ” од вон. проф. д-р Елизабета Митрева, наменет за студентите на прв циклус студии на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот

Учебникот „МЕНАЏМЕНТ НА МАЛИ И СРЕДНИ БИЗНИСИ“ е наменет главно за студентите на Факултетот за туризам и бизнис логистика. Предметот се изучува во трет семестар, во втора година и ја покрива наставната материја со оптовареност 3 (три) часа неделно т.е. 36 (триесет и шест) часа во семестар.

Податоци за обем на ракописот

Проблематиката што е предмет на обработка е претставена во текст од вкупно 295 страници, од кои на 291 страници е претставен основниот текст, на 4 страници се поместени 108 релевантни библиографски единици, од монографски единици, периодични списанија, статии, извештаи и интернет страници, во најголем дел странска литература што ги покрива подрачјата што се третирали во трудот. За полесно совладување на изнесената проблематика авторката дава голем број шеми (72) за сè што може на сликовит начин да се претстави со цел полесно да се разбере и запамети материјата од страна на читателот. Во ракописот има неколку табели за поголема прегледност на бројните податоци кои даваат јасна претстава за соодветната тематика.

Обемот на трудот и неговата содржина ги задоволуваат критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов

Учебникот е напишан на оригинален начин и во него е поместена теоријата на менаџментот на малиот и среден бизнис. Авторката прилично амбициозно нуди одговор на прашањата со кои се соочува современото деловно работење. Трудот ја разработува проблематиката на менаџментот со мал и среден бизнис и нуди решенија за ефикасно справување со тековните проблеми, како и разни модели и алатки кои ќе им помогнат на менаџерите во управувањето со деловните процеси. Во овој труд се дадени значењето и предноста од планирање на деловните процеси и воспоставување систем како поле за

развивање различни елементи кои овозможуваат стекнување конкурентска предност на пазарот.

Јазикот на кој е напишан учебникот е јасен и разбирлив, а дефинициите на поимите во него се технички прецизни.

Краток опис на содржината

Учебникот „Менаџмент на мали и средни бизниси“ се состои од четиринаесет тематски целини обединети во теоретски, научен дел: 1. Системи и менаџмент со системи; 2. Важноста на малите и средни претпријатија (МСП) во светската економија; 3. Планирање на работењето во малиот и среден бизнис; 4. Информации и информативни системи во малиот и среден бизнис; 5. Важноста на донесување одлуки во малиот бизнис; 6. Поделба и групирање на работите во малиот и среден бизнис; 7. Координација, опфат на менаџментот и организациски дизајн во малиот и среден бизнис; 8. Решавање конфликти во малиот и среден бизнис; 9. Проектирање систем на мотивација во малиот и среден бизнис; 10. Потребата од екипирање во малиот и среден бизнис; 11. Раководење во малиот и среден бизнис; 12. Неопходноста од контрола на деловните процеси; 13. Чекори во развој на малиот и среден бизнис; 14. Општествена одговорност на компаниите и практичен дел.

Пред да ги истакнеме нашите оценки за трудот, како и предлогот, најнапред во скратена форма ќе ја презентираме неговата содржина.

Во првото поглавје на учебникот се опфатени значењето и улогата на менаџмент системите и управување со истите. Исто така, во поглавјето се опфатени и разработени карактеристиките и поврзаноста на менаџерските функции во малиот бизнис, поделбата на менаџерите и поставувањето на целите зависно од нивото во хиерархијата, како и неопходните вештини што треба да ги поседуваат менаџерите зависно од нивото во хиерархијата. Од правилното проектирање на малиот и среден бизнис ќе зависи нивната ефикасност и ефективност.

Во второто поглавје на учебникот се опфатени значењето и улогата на малите и средни претпријатија (МСП) во светската економија. Исто така, во поглавјето се опфатени и разработени развојот на малиот и среден бизнис во земјите во развој (ЗВР) и во економиите во транзиција.

Во третото поглавје авторката се осврнува на планирањето на организацијата на малиот и среден бизнис, кое има за цел да ги проектира и континуирано да ги унапредува деловните процеси и системите. Главната поента во ова поглавје се провлекува низ фазите во планирањето на малиот бизнис, како и подготовката на ефективен бизнис план за развој на малиот бизнис. Тоа ѝ дава за право на авторката на овој труд да им сугерира и на студентите и на македонските компании да го видат значењето и можностите што ги нуди бизнис планот и совладувањето на методологијата за негова подготовка. Овие сознанија ќе помогнат за остварување на што поголем успех, односно привлекување поголем број купувачи/ корисници, со цел да се оствари поголем профит.

На проблематиката поврзана со информациите и информативни системи во малиот и среден бизнис, нивната примена, важноста за претпријатијата како и проектирање и имплементирање на добар информациона систем авторката го посветил четвртото поглавје во учебникот.

Петтото поглавје на трудот авторката го посветува на комплетното проучување и презентирање на важноста на донесување одлуки во малиот бизнис. Во ракописот е даден процесот на донесување одлуки во малиот и среден бизнис и различни механизми за донесување ефикасни одлуки.

Во шестото поглавје авторката го насочува фокусот на вниманието кон потребата од поделба и групирање на работите во малиот и среден бизнис и кои модели на организирање на деловните процеси се користат во практиката.

Значајно внимание за координацијата, опфат на менаџментот и организацискиот дизајн во малиот и среден бизнис авторката посветува во седмото поглавје.

Теоријата на управување со конфликтите во малиот бизнис авторката ја разработува во осмото поглавје каде што се осврнува на основните начела на стекнување знаење и способност за справување со конфликти. Авторката укажува на фактот дека решавањето

конфликти во малиот и среден бизнис нема траен и непроменлив карактер и природа, како варијабла, туку се менува согласно со условите, можностите и барањата на опкружувањето.

Проектирањето систем на мотивација во малиот и среден бизнис е содржано во деветтото поглавје на учебникот. Покрај образованието, мотивацијата и проектирањето систем на мотивација е исто така значајна моторна сила за остварување на добар бизнис.

Во десеттото поглавје авторката ја разработува проблематиката на менаџментот со човечки ресурси. Понатаму во поглавјето се опфатени методологии за екипирање во малиот и среден бизнис и важноста на управувањето со човечки ресурси во организацијата.

Прашањето на раководење на малиот и среден бизнис е содржано во единаесеттото поглавје на скриптата. Во него се разработени раководните модели на менаџментот со вработените зависно од животниот век на малиот и среден бизнис.

Неопходноста од контролата во малиот бизнис е обработена во дванаесеттото поглавје. И во оваа поглавје се разработува нераскинливата врска помеѓу планирањето, организацијата и контролата на деловните процеси, како и поставување стандарди. Значајно место е посветено на контролата како систем со повратна врска и примената на методите и техниките за бездефектно производство.

Во тринаесеттото поглавје авторката се осврнува на етапите од развој на претприемнички бизнис, минувајќи од стадиумот на развој, преку стадиумот на зреење до стадиумот на стареење на бизнисот. Во ова поглавје се разработуваат моделите за одбегнување на препреките и замките во животниот циклус, како и претприемачките шанси и мотивација.

Културните фактори во претприемничкиот бизнис се опфатени во четринаесеттото поглавје, каде што се разработуваат најважните прашања за етиката и општествена одговорност на еден бизнис. Во ракописот е дадена методологија за развој на програмата за корпоративна етика која ќе им помогне на менаџерите во градење етички норми и вредности спрема вработените, деловните партнери, купувачите, комингентите и заедницата.

Практичниот дел на учебникот овозможува непосредна практична активност на студентите преку решавање вежби кои претставуваат прв чекор во процесот на трансфер на сознанијата добиени од теоретскиот дел. Трудот истовремено креира основа за понатамошно унапредување на знаењата на студентите како идни менаџери. Имплементацијата на овие вежби како менаџмент алатки и инструменти треба да им помогне на студентите во определени ситуации при креирање на нивните идни бизниси.

ЗАКЛУЧОК

Овој учебник претставува уште еден обид на авторката да претстави научен материјал со висок квалитет во кој се даваат можности за стекнување пошироки знаења од областа на менаџментот на мал и среден бизнис.

Врз основа на изложеното може да се заклучи дека предложениот ракопис за учебник по предметот Менаџмент на мали и средни бизниси е сосема во согласност со студиската програма и наставниот план на Факултетот за туризам и бизнис логистика. Учебникот од педагошки и научен аспект го поседува потребното ниво соодветно за студентите на прв циклус студии. Според наши сознанија, ваков учебник кој по обемот и содржината на оригинален начин разработува примери, прашања и нуди решенија, а кој одговара на предвидената наставна програма по предметот Менаџмент на мал и среден бизнис на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип не е објавен.

Согласно со ова, на Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип со задоволство му го препорачуваме учебникот „Менаџмент на мали и средни бизниси“ од авторката д-р Елизабета Митрева да го прифати како рецензиран учебник.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Д-р Марија Ацковска, вонреден професор, с.р.

Д-р Неда Петроска-Ангеловска, вонреден професор, с.р.